

Boekenlijst Senia Geschiedenis, seizoen 2017-2018

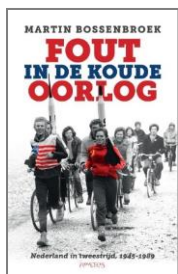

Op pagina 1 t/m 4 staan de nieuwe titels, daarna de boeken waarvoor al eerder leeswijzers verschenen. Het aantal pagina's dat genoemd wordt, is exclusief bronvermelding, noten, register, etc.

Boeken die meer studie vergen, wat minder makkelijk te lezen zijn, hebben in deze lijst het symbool .

Nieuwe titels seizoen 2017-2018

Martin Bossenbroek - *Fout in de Koude Oorlog. Nederland in tweestrijd, 1945-1989.* G17-03, Prometheus, 319 p.

Dit boek handelt over de Nederlandse gevoeligheden op links en op rechts in de periode 1945-1989. In de hoofdrollen de fameuze, in zijn tijd zeer populaire minister van Buitenlandse Zaken en latere NAVO-chef Joseph Luns en de in ons land vrijwel onbekende, meestal verguisde maar internationaal zeer gevierde en gelauwerde cineast Joris Ivens. Met de nodige ironie beschrijft de auteur de binnenlandse tegenstellingen tijdens de Koude Oorlog en de veranderende inzichten onder de bevolking. Bossenbroek verweeft de bijzondere levenslijnen van de hoofdpersonen met een indringende en heldere analyse van het hele panorama aan foute keuzes. Centraal in deze historische reconstructie staat de vraag hoe de één heilig werd verklaard en de ander bijna ten eeuwigden dage verdoemd.

Frank Dikötter - *De Culturele Revolutie. Een Volksgeschiedenis, 1962-1976*

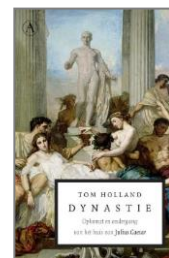
G17-04, Unieboek, Het Spectrum, 381 p.

In dit boek – het laatste deel van een trilogie – schetst de schrijver door gebruik te maken van eerder niet toegankelijke bronnen minutieus en nauwkeurig de binnenlandse ontwikkelingen in China van 1962 tot 1976. Er ontstaat een onthullend beeld over de werkwijze van Voorzitter Mao en zijn omgeving. Door te

laten zien hoe de decollectivisatie van onderaf een onbedoeld gevolg was van de jaren van gewelddadige zuiveringen en diepgewortelde angst, plaatst Dikötter China's meest tumultueuze tijdperk in een nieuw licht. Het gebruikte archiefmateriaal stelt de schrijver in staat een nieuwe visie op de Chinese geschiedenis te presenteren.

Tom Holland - *Dynastie. Opkomst en ondergang van het huis van Julius Caesar.* G17-05, Atheneum, 406 p.

In dit vlot en meeslepend geschreven boek behandelt de auteur de carrières van de keizers uit het Julisch-Claudische huis, de afstammelingen van Julius Caesar; iedere keizer bleek zo zijn eigen eigenaardigheden en afwijkingen te hebben. De beruchtste was natuurlijk Nero. Tom Holland schetst een verbijsterend portret van Rome's eerste keizerlijke familie.

Elisabeth Leijnse - *Cécile en Elsa, strijdbare freules*

G17-01, De Geus, 498 p.

Deze dubbelbiografie gaat over twee aristocratische zussen in de decennia voor en na 1900. Cécile schreef een spraakmakende roman over vrouwenrechten en was organisatrice van de eerste tentoonstelling over vrouwenarbeid in Nederland. Haar huwelijk strandde, waarna ze zich in Frankrijk vestigde. Elsa trouwde met Alphons Diepenbroek, de grootste Nederlandse componist sinds Sweelinck. Haar huwelijk bleef in stand, ondanks affaires van beide echtelieden. Het boek is ook een vorm van maatschappijgeschiedenis met onderwerpen als

klassenbewustzijn, sociaal liberalisme en vrouwenemancipatie. Naast literatuur en beeldende kunst is er veel aandacht voor het muziekleven met grote namen als Wagner en Mahler. In 2016 won het boek de Libris Geschiedenis Prijs.

Geert Mak - *De levens van Jan Six. Een Amsterdamse familie*
G17-02, Atlas Contact, 412 p.

In dit boek laat Geert Mak ons kennis maken met de Amsterdamse familie Six. Drie jaar lang was hij te gast in het huis van de familie Six aan de Amstel waar hij zich verdiepte in het familiearchief. Aan de hand van schilderijen en andere kunstvoorwerpen in dit huis voert de schrijver ons door een familiegeschiedenis die tegelijkertijd de geschiedenis is van Amsterdam en van de Amsterdamse elite. Zo leeft de lezer mee met de lotgevallen van acht generaties Six en maakt hij een reis door de tijd van de 17^e tot in de 20^e eeuw.

Lodewijk Petram - *De vergeten bankencrisis*
G17-06, Atlas Contact, 264 p.

In 1924 kwam de grootste bank van het land, de Rotterdamsche Bankvereeniging, in ernstige moeilijkheden. Zij moest door een kordaat optredende minister van financiën, Hendrik Colijn, van de ondergang worden gered. De neergang was, zoals meestal, het gevolg van snelle groei, risicovolle kredieten en overmoedige bankiers. Het lijkt allemaal op de bankencrisis die wij onlangs beleefden. De auteur beschrijft met vlotte pen het ontstaan en het verloop van de crisis en – met een oog voor saillante details – de rol van de hoofdpersonen. Complexe financiële onderwerpen worden goed uitgelegd. Hij laat ook zien hoe men destijds ‘vergat’ een beter toezicht op het bankwezen in te voeren. Het roept de vraag op of wij het ditmaal goed doen. Een heerlijk boek om over na te praten!

Ernst Piper - *Nacht over Europa. Cultuurgeschiedenis van WO I.*
G17-07, De Bezige Bij, 424 p.

In voortreffelijke stijl beschrijft de auteur de Eerste Wereldoorlog vanuit cultuurhistorisch perspectief, waarbij de betrokken personen en hun indrukken van het gebeuren centraal staan. De regeringen van de deelnemende landen hanteerden kwistig het propaganda-instrument om de bevolking op te roepen hun bijdrage te leveren aan de oorlog. Socialistische partijen moesten kiezen tussen verdediging van het vaderland of internationale solidariteit. Deelnemers aan en tegenstanders van de oorlog roerden zich heftig in discussies, manifesten en literaire en andere artistieke uitingen. De ervaringen aan het front noopten velen hun aanvankelijke enthousiasme te herzien. De oorlog verscherpte de problematiek van de joodse minderheden. De uitkomst van de oorlog bracht in een aantal landen grote veranderingen in het staatsbestel teweeg, gepaard met binnenlandse onenigheid en geweld.

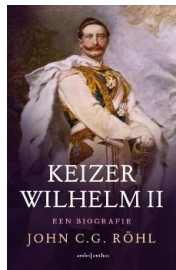
Chris Quispel - *De geschiedenis van het antisemitisme in West-Europa*
G17-08, Uitgeverij Verloren, 287 p.

Een goed leesbare studie die pijnlijk duidelijk maakt hoezeer het antisemitisme samenhangt met de Europese christelijke samenleving. De haat tegen de Joden ontstond in het Midden-Oosten, maar verdiepte zich door de harde kritiek van de apostel Paulus en de vroege kerkvaders. De Joden hadden immers Jezus Christus gekruisigd. Naast de Rooms-Katholieke Kerk zette ook de Reformatie zich scherp af tegen het Joodse geloof. In later eeuwen leek het antisemitisme af te zwakken, maar in de 19^e en 20^e eeuw leefde het in Europa op, feller dan ooit. De studie leert ons hoezeer dat, vreemd genoeg, samenhang met de industrialisatie en modernisering van onze samenleving. Opmerkelijk zijn ook de overeenkomsten tussen het antisemitisme en het hedendaagse anti-islamisme.

John C.G. Röhl - *Keizer Wilhelm II, een biografie*

G17-09, Ambo, Anthos, 192 p.

In deze beknopte biografie van de laatste Duitse keizer Wilhelm II geeft de auteur een indringend beeld van diens jeugd, zijn stijl van regeren - 'Ik ben het gewend dat mij gehoorzaamd wordt' -, zijn hofklike en de schandalen eromheen en het Pruisische militarisme. Wilhelm streefde naar de status van supermacht voor Duitsland, waarbij de hegemonie op het Europese vasteland voorop stond. Uitgebreid komen de drijfveren voor het ontstaan van de Eerste Wereldoorlog aan de orde en Wilhelms stuwende aandeel daarin.

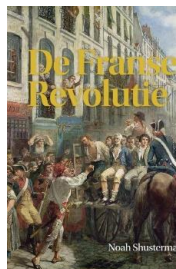
Henk Schulte Nordholt - *China en de barbaren. Het verzet tegen de westerse wereldorde.* G17-10, Querido, 419 p.

In dit knap en scherpzinnig geschreven boek geeft de schrijver niet alleen een compact overzicht van de eeuwenoude geschiedenis van het Hemelse Rijk. Hij maakt ook duidelijk hoe dit glorieuze verleden en het verlangen het te herstellen een dikke rode draad vormt in de buitenlandse politiek van de huidige Chinese leiders in hun omgang met de omringende landen en de Verenigde Staten. Het boek is onmisbaar voor wie meer wil weten over China en zijn geschiedenis en mogelijke toekomst.

Noah Shusterman - *De Franse Revolutie*

G17-11, Historisch Nieuwsblad, Veen Media, 386 p.

De Franse revolutie geldt als een keerpunt in de geschiedenis, waar drastisch werd afgerekend met oude vormen en gedachten. De schrijver van dit boek heeft een geschiedenis van de Franse Revolutie willen schrijven die gebaseerd is op de visie dat zowel religie als de man-vrouw verhouding in de samenleving een sleutelrol speelden in de ontwikkeling ervan. Zo gauw andere motieven, zoals rijkdom, nationalisme of privileges een rol speelden en van invloed zijn geweest

op de ontwikkeling van de revolutie, worden die natuurlijk ook behandeld.

Hubert Smeets - *De wraak van Poetin. Rusland contra Europa*

G17-12, Prometheus, Bert Bakker, 342 p.

Een zeer informatief boek voor wie enig inzicht wil krijgen in de achtergrond van Poetins optreden in de laatste jaren. Eigenlijk is het een boek over de ondergang van het oude Rusland (de Sovjet-Unie) onder Gorbatsjov en Jeltsin en de pogingen van Poetin te komen tot een soort 'revival', een herstel van Rusland in oude glorie. Zonder oog te hebben voor de genoemde personen is de assertiviteit van het nieuwe Rusland nauwelijks te begrijpen. Smeets heeft ook oog voor de structurele oorzaken van het feit dat Rusland zich nu hard tegen Europa keert. Rusland moet volgens Poetin weer een macht van betekenis worden in Europa en de 'herovering' van de Krim is waarschijnlijk slechts een eerste stap.

Larissa Juliet Taylor - *Jeanne d'Arc*

G17-13, Historisch Nieuwsblad, Veen Media, 277 p.

In het collectieve geheugen leeft Jeanne d'Arc voort als een bijna mythische figuur. Zij was het boerenmeisje dat Frankrijk wist te redden van de Engelse overheersing en in 1431 als heks verbrand werd. In dit boek probeert de auteur recht te doen aan de historische Jeanne en haar los te maken van de beeldvorming die in de loop der eeuwen rond haar ontstaan is. Dat doet zij door gebruik te maken van het rijke bronnenmateriaal dat bewaard is gebleven en dat ons eens te meer laat zien dat het verleden 'a foreign country' is.

Frans Verhagen - *Toen de katholieken Nederland veroverden.*

Charles Ruijs de Beerenbrouck 1873-1936

G17-14, Uitgever Boom, 325 p.

Charles Ruijs de Beerenbrouck – de eerste katholieke minister-president van ons land, van 1919-1925 en 1929-1933 – legde in het interbellum de basis voor de Nederlandse verzorgingsstaat en consolideerde de verzuiling. Koningin Wilhelmina had hem met tegenzin benoemd want zij had moeite met katholieken, zeker wanneer ze, zoals Ruijs, uit Limburg kwamen. Ruijs legde het fundament voor de machtspositie van rooms-katholieken in alle Nederlandse kabinetten.

Deze biografie, oorspronkelijk een Nijmeegse dissertatie, plaatst hem niet alleen in zijn katholieke en Limburgse omgeving maar schetst ook zijn rol in de Haagse politiek en de Nederlandse geschiedenis. Ruijs was ook de grondlegger van de RKSP als moderne volkspartij. Hij kreeg naam als ‘de edelman die werkt voor het volk’. De auteur wil de politicus Ruijs ontdoen van onterechte verguizing en overdreven bewieroking in dit goed geschreven en voor een breed publiek toegankelijke boek.

Tim Weiner - *Eén man tegen de wereld. De tragiek van Richard Nixon*

G17-15, De Bezige Bij, 366 p.

Om tot president te worden gekozen saboteerde hij in 1968 de vredesonderhandelingen met Noord Vietnam. Om de oorlog te winnen breidde hij haar uit, sneuvelde duizenden Amerikanen en greep hij naar illegale middelen om zijn binnenlandse tegenstanders te bestrijden. Om in 1972 te worden herkozen schakelde hij andere presidentskandidaten uit met *dirty tricks*. Het leidde tot een verloren oorlog, veel binnenlandse onrust,

het *Watergate* schandaal en onbuigzaam verzet vanuit het Congres. Het eindigde met zijn afzetting, de eerste maal in de geschiedenis van de VS. Deze goed leesbare biografie schokt door haar kritische toon, de scherpe conclusies en de gedegen onderbouwing. Toch spreekt de

schrijver ook over een president met een ‘onmiskkenbare grootheid ... (en) een onovertroffen talent voor de politiek’.

Annejet van der Zijl - *De Amerikaanse prinses*

G17-16, Querido, 239 p.

Het levensverhaal van de Amerikaanse Allene Tew (1872-1955) neemt ons mee door een stukje Amerikaanse en Europese geschiedenis. De jaren van ongeremde groei in Amerika, de Krach, de beide Wereldoorlogen: de schatrijke Allene maakte alles mee. Verrassend is de rol die zij speelde bij het huwelijk van Bernhard en Juliana. Haar leven ging niet over rozen: ze verloor haar drie kinderen en versleet vijf echtgenoten maar haar motto bleef: houd altijd moed!

Boeken waarover eerder leeswijzers verschenen

Johan Op De Beeck - *Het verlies van België. De strijd tussen de Nederlandse koning en de Belgische revolutionairen in 1830*
G16-01, Overamstel Uitgevers, 2015, 444 p.

In dit onderhoudende boek reconstrueert de Belgische auteur minutieus en meeslepend de opstand van zijn land in 1830 tegen de Nederlanders. Het liep uit op een breuk tussen de twee landsdelen die sinds 1815 het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden hadden gevormd. Aan Belgische zijde geeft de auteur die rol aan de bevlogen journalist Louis de Potter die in zijn land de republiek wilde uitroepen. Maar uiteindelijk werd hij, net als de koning, een verliezer in de strijd om de macht. Het is zeer verhelderend om de opstand vanuit een Belgisch perspectief te bekijken. Het spannende relaas levert vooral Noord-Nederlanders nieuwe inzichten op!

Julian Bell - *Van Gogh. De complete en compacte biografie*
G16-02, Nieuw Amsterdam, 2015, 197 p.

Vincent van Gogh maakte 2100 schilderijen, tekeningen en grafische werken. Hij was ook een virtuoze schrijver van meer dan 600 brieven, waarin hij een inkijk gaf in zijn zielenleven en eigen en andermans werk becommentarieerde. In deze zeer leesbare, beknopte biografie benadert de auteur Van Gogh vanuit drie aspecten: schilder, briefschrijver en mens. Hij probeert tegenstrijdigheden tussen de drie te duiden en doet dit vanuit zijn eigen praktijkervaring als schilder, waarbij hij in het oog houdt dat 'de daden van Van Gogh van belang zijn omdat zijn schilderijen van belang zijn'.

Geoffrey Best - *Churchill*
G16-03, Uitgeverij Veen Media, 503 p.

Voor velen is Winston Churchill de grootste man uit de 20^e eeuw. Maar vooral na zijn dood zijn ook critici opgestaan die negatief oordelen over zijn rol als oorlogsleider en in de jaren vóór en na '40 – '45. Geoffrey Best combineert in dit goed geschreven boek een gedegen overzicht van Churchills imposante loopbaan met een evenwichtig oordeel over

de kritiek. Best komt ook met nieuwe inzichten, onder andere over zijn bijdrage na 1945 aan de Europese éénwording en zijn hardnekkig streven tot beëindiging van de Koude Oorlog.

Martin Bossenbroek - *De Boerenoorlog*
G14-03, Amsterdam, 2012, 570 p.

De (2e) Boerenoorlog van Groot-Brittannië tegen de Boerenrepubliekjes Transvaal en Oranje-Vrijstaat trok destijds al veel belangstelling in ons land en vanwege de veronderstelde stamverwantschap ging de sympathie vooral uit naar die 'arme' Boeren die door het hebbelijke imperialisme werden belaagd.

Frits Boterman - *Duitse daders. De Jodenvervolging en de nazificatie van Nederland (1940-1945)*

G16-04, Amsterdam Arbeiderspers, 2015, 427 p.

Dit boek biedt een nieuw overzicht van de bezettingsjaren, toegankelijk voor een breed publiek. De schrijver concentreert zich op het beleid van de bezetter, een tot nog toe weinig benutte invalshoek. Het boek pretendeert het nieuwe standaardwerk over de bezettingsjaren te zijn.

Jan Brokken - *De vergelding, een dorp in tijden van oorlog*
G14-01, 7^e herziene druk, Amsterdam, 2013, 383 p.

Duizenden pagina's aan documenten, processtukken en interviews heeft de schrijver bestudeerd om het geheim van Rhoon te ontraadselen: was de dood van een Duitse militair een ongeluk, sabotage, een actie van het verzet of van een wraaklustig individu dat het niet kon verkroppen dat meisjes uit het dorp met Duitse militairen om- en uitgingen? En waarom moesten veel zaken geheim blijven? Het eindoordeel blijft aan de lezer.

Willem de Bruin - *Je moet hier zijn geweest. Oosterbeek. Nederlands eerste kunstenaarskolonie*

G15-02, Atlas Contact, 2014, 316 p.

Dit vlot geschreven boek gaat over Nederlands eerste kunstenaarskolonie die zich rond 1850 in Oosterbeek vestigde met namen als Bilders, Mauve en Maris. Het gaat ook over bekende, gefortuneerde Nederlanders die in dit 'Gelders Arcadië' landgoederen lieten aanleggen, zoals Van Eeghen en Kneppelhout. Naast kunst- en

cultuurhistorische informatie geeft het boek door de vele dwarsverbanden ook een meer algemene inkijk in de geschiedenis van Nederland in de 19^e eeuw.

Patrick Dassen - *Sprong in het duister. Duitsland en de Eerste Wereldoorlog.* G15-03, Uitgeverij Van Oorschot, 2014, 397 p.

In een helder, duidelijk en goed gestructureerd betoog zoekt de schrijver een antwoord op de vraag hoe de Eerste Wereldoorlog Duitsland heeft veranderd. Het boek valt uiteen in drie delen zodat ook het Keizerrijk en de tijd na 1918 aan bod komen. Het had ook allemaal anders kunnen lopen want al in het keizerrijk van Wilhelm II waren ook duidelijke tendensen voor een ontwikkeling van Duitsland in de richting van een democratische en liberale samenleving. Na 1918 was de Republiek van Weimar niet gedoemd te mislukken en de weg naar het Derde Rijk was niet onvermijdelijk geweest. De schrijver maakt duidelijk waarom het toch zo en niet anders is gelopen.

Matthew Dennison - *Livia Augusta. De machtigste vrouw van Rome.* G16-05, Uitgeverij Kosmos, 2015, 281 p.

Livia (58 voor Chr. - 29 na Chr.) de echtgenote van Augustus (63 voor Chr. - 14 na Chr.) heeft ruim tweeduizend jaar bekend gestaan als een ambitieuze vrouw zonder scrupules, die zich tot doel gesteld had haar zoon uit een eerder huwelijk Tiberius (42 voor Chr. - 37 na Chr.) keizer te laten worden. De journalist Matthew Dennison wil dit beeld van vileine intrigante nuanceren. Jammer of niet? Terecht of niet? Slaagt hij in deze opzet?

Cees Fasseur - *Eigen meester, niemands knecht. Het leven van Pieter Sjoerds Gerbrandy. Minister-president van Nederland in de Tweede Wereldoorlog* G15-04, Uitgeverij Balans, 2014, 546 p.

Het fascinerende levensverhaal van de eigengereide Friese boerenzoon die advocaat werd, provinciebestuurder, hoogleraar en in 1939 minister van justitie. Een jaar later was hij tot zijn grote verbazing zelfs minister-president en leidde hij, samen met koningin Wilhelmina, Nederland door de vijf oorlogsjaren. Hij werd gerespecteerd en geliefd voor zijn onverzettelijkheid tegenover de Duitsers, zijn vastberadenheid,

godsgeloof en onwankelbaar optimisme. Hij was in Nederland, ook na de oorlog, een populair man. Men vergaf hem graag zijn minder sterke kanten. Een door velen geprezen en soms vermakelijke biografie van een groot Nederlander.

Orlando Figes - *De Krimoorlog of de vernedering van Rusland* G12-01, Amsterdam, 2011, 582 p.

In De Krimoorlog geeft Figes een even boeiend als huiveringwekkend relaas van een gruwelijke strijd op het schiereiland De Krim, waar een machtige coalitie van Britse, Franse en Turkse troepen ten strijde trokken tegen de Russische expansiedriften. Hij besteedt uitvoerig aandacht aan de godsdienstige achtergronden van het conflict en van de historische en politieke ontwikkelingen achter deze oorlog. Hij beschrijft hoe deze oorlog de eerste, geïndustrialiseerde oorlog was met soms duizenden slachtoffers op één dag.

Alan Forrest - *Napoleon*

G15-05, Uitgeverij Veen Media, Amsterdam, 2014, 320 p.

Na de Franse revolutie maakte hij een bliksemcarrière en bereikte, door daadkracht en grote militaire gaven, al op 27-jarige leeftijd een toppositie in het leger. Nog verrassender was dat hij zich ook ontpopte als een bekwaam staatsman en hervormer die over heel Europa maatschappelijke en staatkundige vernieuwingen doorvoerde die tot vandaag de dag hun waarde bewijzen. De keerzijde was zijn groeiende grootheidswaan en niet aflatende veroveringslust op landen die niet (meer) geloofden in zijn idealen. De Napoleontische oorlogen kostten miljoenen Europeanen het leven! Toch blijven velen hem bewonderen.

Godfrey Hodgson - *Martin Luther King*

G15-08, Uitgeverij Veen Media, Amsterdam, 2014, 296 p.

Hij groeide op in het door racisme beheerste Zuiden van de V.S. Hij was op weg om dominee te worden tot hij de leider werd van een succesvolle staking tegen de rassenscheiding in stadsbussen. Sindsdien speelde King een leidende rol in de strijd voor burgerrechten. In 1968 werd hij vermoord – door een blanke man. Tegenwoordig zie Amerikanen hem als één van de grote namen in hun geschiedenis. Kortom, een indrukwekkend maar tragisch leven.

Janine Jager - *Wilhelmina Triesman, 1901-1982. Een Nederlandse in Leningrad.* G13-05, Amsterdam, 2012, Pegasus, 274 p.

In 1925 vertrok Triesman als overtuigd communiste met man en kind naar het nieuwe Rusland. Ze volgde er een universitaire opleiding en werd lerares. Maar ze beleefde ook de Stalinistische terreur en in de gruwelijke oorlogsjaren verloor ze echtgenoot en jongste kind. En bijna zichzelf. Na de oorlog werd ze ondanks problemen met de autoriteiten een gewaardeerd vertaalster en wetenschapper.

Marc Jansen - *Grensland. Een geschiedenis van Oekraïne* G14-21, Uitgeverij Van Oorschot, Amsterdam, 2014, 269 p.

Terwijl de crisis rond de Krim in het voorjaar van 2014 naar een hoogtepunt liep, verscheen dit uiterst informatieve boek over Oekraïne, in de letterlijke betekenis grensgebied waarvan grote delen eeuwenlang onder invloed stonden of werden overheerst door heerszuchtige buurvolken zoals Litouwers, Polen, Kozakken, Tataren, Oostenrijkers en Russen.

J.J.P. de Jong - *Terugtocht. Nederland en de dekolonisatie van Indonesië.* G16-07, Amsterdam, Uitgeverij Boom, 328 p.

In dit boek presenteert de auteur, die een expert is op het gebied van de Nederlands-Indonesische betrekkingen, nauwgezet de moeizame en wisselvallige verhoudingen tussen de beide staten vanaf het uitroepen van de onafhankelijkheid op 17 augustus 1945 tot en met de soevereiniteitsoverdracht in december 1949. Dit boek, waarin hij bestaande opvattingen herzielt en nieuwe inzichten toevoegt, is een synthese van eerder gepubliceerd werk en omdat hij in dit boek de ontwikkelingen op de voet volgt, is het boek een must voor wie op de hoogte wil zijn en blijven.

Ian Kershaw - *De afdaling in de hel. Europa 1914-1949*

G16-08, Houten-Antwerpen, 2015, Uitgeverij Spectrum, 589 p.
Dit boek leent zich vanwege de omvang voor bespreking in 2 bijeenkomsten.

Dit boek is een poging om te begrijpen hoe Europa in de eerste helft van de 20e eeuw in een afgrond kon wegzinken en toch 4 jaar na het absolute dieptepunt van 1945 al het fundament kon leggen voor een verbazingwekkend herstel. Dit boek is een allesomvattende

beschrijving van een halve eeuw Europees trauma. Het boek belooft een nieuw standaard werk te worden. Een vervolgdeel verschijnt waarschijnlijk in 2017.

Ewoud Kieft - *Oorlogsenthouiasme. Europa 1900-1918.*

G16-09, De Bezige Bij, Amsterdam 2015, 475 p.

Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog ontlokte bij veel vooraanstaande kunstenaars, schrijvers, dichters en wetenschappers een gevoel van enthousiasme. Sommigen hadden al eerder gepleit voor, zoals Kandinsky het verwoordde, 'een oorlog die als een wervelende storm de oude, verrotte wereld zou schoonblazen'. In meeslepende stijl laat de auteur aan de hand van Hesse, Péguy, Freud, Wells, Majakovsky en Marinetti en een tiental anderen, zien wat de motieven waren voor hun oorlogseuforie.

Wim Klinkert, Samuël Kruizinga en Paul Moeyes - *Nederland Neutraal, De Eerste Wereldoorlog. 1914-1918*

G14-20, Uitgeverij Boom, Amsterdam, 2014, 378 p.

Nederland was niet in oorlog maar werd er nauw bij betrokken door haar ligging tussen Duitsland en Engeland. De eerste gebruikte haar om goederen in te voeren, de tweede wilde dat beletten. De neutraliteitspolitiek bleek niet te werken want zij stond op gespannen voet met de meedogenloze oorlogsvoering.

De auteurs beschrijven dit met boeiende schetsen van negen sleutelfiguren: de koningin, ministers, militairen, zakenmensen en een brutale journalist. Het is een boek dat geïnteresseerden in deze oorlog niet mogen overslaan.

Els Kloek - *Kenau en Magdalena. Vrouwen in de tachtigjarige oorlog.* G15-09, Uitgeverij Van Tilt, 2014, 317 p.

In dit boek beschrijft historica Els Kloek de geschiedenis van twee 'heldinnen' uit de Tachtigjarige Oorlog, Kenau Simons Hasselaer en Magdalena Moons. Minstens zo interessant als de historische feiten over de twee vrouwen, is de mythevorming die rond hen is ontstaan. Extraatjes in dit boek zijn de fraaie en informatieve illustraties en de kaderteksten waarin nader wordt ingegaan op specifieke gebeurtenissen en personen. Het boek is een wetenschappelijk

verantwoorde aanvulling op de speelfilm *Kenau* die in 2014 is verschenen.

Jeroen Koch - *Koning Willem I, 1772-1843*

G13-08, Amsterdam 2013, Uitgeverij Boom, 577 p.

Vijftien jaar lang stond hij aan het hoofd van het koninkrijk dat Nederland en België verenigde. Met brede waardering. Totdat de Belgen in 1830 besloten om hun eigen weg te gaan. Waarna Willem 10 jaar lang weigerde de nieuwe werkelijkheid te aanvaarden. Tot schade van hemzelf en het land. Hij kreeg zware kritiek voor zijn autoritaire optreden en de breuk met de Belgen. Tegenwoordig denken historici genuanceerder over hem en erkennen zijn grote inzet en zijn stimulerende economisch beleid.

Dik van der Meulen - *Koning Willem III 1817-1890*

G15-11, Uitgeverij Boom, Amsterdam, 2013, 634 p.

Dit rijk geïllustreerde boek is het derde van de set koningsbiografieën die is verschenen ter gelegenheid van 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden. Van de drie koningen geldt Willem III als de meest omstreden, vooral door zijn onvoorspelbaar en buitenissig gedrag, bruto en tactloos, maar ook iemand die het heel goed, veel beter zelfs, kon vinden met door tegenslagen of rampen getroffen onderdanen dan met zijn ministers, van wie hij sommigen gruwelijk schoffeerde.

Alexander Münninghoff - *De stamhouder. Een familiechroniek*

G15-12, Uitgeverij Prometheus-Bert Bakker, 2015, 330 p.

In meeslepende stijl beschrijft de auteur de -soms scandaleuze- geschiedenis van zijn familie. Voor de Tweede Wereldoorlog bouwde zijn grootvader in Letland een zakenimperium op. In 1939 vluchtte hij naar Nederland, waar hij opnieuw succes in zaken had. Tijdens de oorlog onderhield hij contacten met zowel de Engelsen als de Duitsers. De auteur werd als jongen door zijn inmiddels gescheiden moeder naar Duitsland ontvoerd, maar zijn grootvader liet hem terugkidnappen naar Nederland, waar hij verder opgroeide.

Peter Neville - *Mussolini*

G16-10, Historisch Nieuwsblad, Veen Media, Amsterdam 2015, 301 p.

In een helder betoog schetst de auteur de ontwikkeling van Mussolini van socialistisch journalist tot felle nationalist en fascist. Zijn ambities voor Italië struikelden over gevestigde belangen van de elite en ook zijn grote ego verleidde hem tot militaire avonturen met desastreuze afloop. Zijn moeizame en uiteindelijk fatale relatie met Adolf Hitler komt uitvoerig aan de orde. In dit compacte en meeslepende verslag staat de vraag centraal: was Mussolini nu een gedreven idealist of toch vooral een opportunist?

Gert Oostindie met medewerking van Ireen Hoogenboom en Jonathan Verwey - *Soldaat in Indonesië 1945-1950. Getuigenissen van een oorlog aan de verkeerde kant van de geschiedenis*

G16-11, Amsterdam, Prometheus 2016, 303 p.

Dit boek is het resultaat van een groots opgezet wetenschappelijk onderzoek naar excessen van Nederlandse militairen tijdens hun diensttijd in Nederlands-Indië/Indonesië. Het is gebaseerd op honderden getuigenverklaringen, brieven, documenten, memoires en andere bronnen. Wat daaruit aan het licht is gekomen, is onthutsend. Honderden goed gekozen citaten uit de egodocumenten maken dat duidelijk. Sterke kant van dit boek is dat geen morele oordelen velt maar analytische vragen stelt.

Johan Otten - *Duivelskwartier. 1595: heksen, heren en de dood in het vuur*

G16-12, Uitgeverij Vantilt, 2015, 383 p.

Heksenvervolgingen zouden in Europa van de 15^e tot in de 17^e eeuw 40.000 tot 60.000 levens eisen. Verreweg de meeste slachtoffers waren vrouwen. In dit levendig geschreven en rijk geïllustreerde boek richt de auteur zijn blik op de heksenvervolging in Peelland in het jaar 1595. Binnen enkele maanden kwamen 23 vrouwen op een gruwelijke manier aan hun einde. Het boek geeft een goed beeld van recht en onrecht in een plattelandsgemeenschap.

Geoffrey Parker, *Filips II. Onmachtig koning*

G16-13, Veen Media, 569 p.

Veel Nederlanders hebben een stereotiep beeld van Filips II als onbuigzaam katholiek vorst en meedogenloze vijand van het protestantisme. Maar Filips was meer. Hij was koning van een rijk 'waar de zon nooit onderging'. Dankzij het rijke en vaak persoonlijke

bronnenmateriaal heeft Geoffrey Parker een uitvoerige biografie van deze koning kunnen schrijven die niet alleen inzicht geeft in de manier waarop het rijk bestuurd werd, maar ook in het karakter en de zielenroerselen van Filips II. Dit boek geeft u de kans uw beeld van deze koning bij te stellen.

Guus Pikkemaat - *Eleonore van Aquitanië 1122-1204. Een bijzondere vrouw in het zomertijd der middeleeuwen*

G15-13, Uitgeverij Aspekt, 2013, 8^e druk, 600 p.

Eleonore van Aquitanië leidde een lang en actief leven. Ze bereikte de voor die tijd uitzonderlijk hoge leeftijd van 82 jaar en was hertogin van Aquitanië, koningin van Frankrijk en koningin van Engeland. Bij het grote publiek is ze minder bekend dan Jeanne d'Arc of Marie-Antoinette, maar haar leven was even veelbewogen al eindigde het minder dramatisch. De schrijver wil met dit boek een breed publiek kennis laten maken met 'een bijzondere vrouw in een bijzondere eeuw'.

David van Reybrouck - *Congo een geschiedenis*

G11-04, Amsterdam, 2010, De Bezige Bij, 582 p.

In dit lijvige werk beschrijft de Vlaamse cultuurhistoricus en archeoloog David van Reybrouck de koloniale en postkoloniale geschiedenis van Belgisch Congo. Veel persoonlijke getuigenissen geven kleur aan het verhaal. Is Congo ver van ons bed? Geenszins. Niet voor niets heeft dit boek drie prestigieuze prijzen gewonnen.

De leeswijzer kent twee delen, zodat u het boek ook in twee keer kunt behandelen: de periode tot aan de onafhankelijkheid, en die daarna.

Douglas Smith - *Verloren adel. De laatste dagen van de Russische aristocratie.*

G14-13, Uitgeverij Balans, tweede druk, 2013, 474 p.

Dit boek gaat over de lotgevallen van de Russische adel in de eerste helft van de twintigste eeuw, een periode waarin de eens zo bevoorrechte stand verguisd, vervolgd, vernederd en vernietigd werd. De schrijver, historicus en Ruslandkenner Douglas Smith, reconstrueert de teloorgang van de Russische adel aan de hand van de geschiedenis van de Sjeremetjevs en de Golitsyns. Hij bestudeerde de familiearchieven en sprak met de nazaten van deze families. Hierdoor is dit een zeer persoonlijk en aangrijpend boek geworden.

Timothy Snyder - *Zwarte aarde. Geschiedenis van de Holocaust.*

G16-14, Amsterdam 2015, Uitgeverij Ambo, Anthos, 369 p.

Anders dan men misschien zou vrezen, is dit boek geen opsomming van gruwelijkheden in de vernietigingskampen. Het biedt echter wel een nieuwe kijk op deze gebeurtenissen, behandelt de intellectuele oorsprong, achtergronden en motieven, besluitvormingsprocedures en uitvoeringsproblemen. De auteur vraagt aandacht voor nieuwe of minder bekende feiten of een onderbelicht gebleven oorzaken, waardoor er ook ruimte is voor nieuwe interpretaties.

Laura Starink - *De schaduw van de Grote Broer. Letten en Russen. Joden in Polen. Duits Kaliningrad. Oorlog om Oekraïne*

G16-15, Amsterdam, Uitgeverij Atlas Contact, 3^e druk 2015, 342 p.

Dit boek, dat eigenlijk in vier delen uiteenvalt, zoals de ondertitels al aangeven, bevat de reisverslagen van de opeenvolgende gebieden door de ervaren Oost-Europa correspondent van NRC/Handelsblad. Zij heeft vele betrokkenen gesproken en uit de interviews met personen uit verschillende leeftijdscategorieën blijkt hoe de schaduw van de grote broer na de gebeurtenissen op de Krim en in Oost-Oekraïne is uitgegroeid tot regelrechte pressie. Een zeer informatief boek voor wie meer wil weten over wat er in deze regio speelt.

Laura Starink - *Duitse wortels. Mijn familie, de oorlog en Silezië*

G14-14, Amsterdam, 2013, 314 p.

Nieuwsgierig geworden naar wat haar Duitse moeder wist van wat er tijdens de oorlog gebeurde in de omgeving waar zij opgroeide, reconstrueert de schrijfster het leven van haar moeder en haar Duitse familieleden. Haar moeder groeide op in een normaal leraarsgezin in de buurt van Auschwitz, in Silezië aan de grens met Polen. Voor de grootouders van de schrijfster en hun zes kinderen begon de ellende pas goed toen de oorlog voor de meesten zo goed als afgelopen was, maar voor wie de bevrijding door het Rode leger en de daaropvolgende Westverschiebung Polens dramatische gevolgen had.

Eveline Stoel - *Asta's ogen*

G11-08, Nijgh & Van Ditmar, 2010, 352 p.

Wanneer journaliste Eveline Stoel door haar huwelijk kennismaakt met de grootmoeder van haar man -Asta Hoyer- raakt ze geïnteresseerd in

het verloop van haar veelbewogen leven. Het resultaat van de vasthoudendheid van de schrijfster is dit boek waarin zoveel elementen samenkomen; het 'er niet helemaal bijhoren' in Indië, de Japanse bezetting, de uiterst kille ontvangst in het naoorlogse Nederland, het willen integreren.

Rienk Vermij - *De geest uit de fles. De Verlichting en het verval van de confessionele samenleving*

G16-16, Uitgeverij Nieuwezijds, 2014, 303 p.

In dit boek plaatst de auteur de ideeën uit de Verlichting in de context van de politieke en maatschappelijke werkelijkheid. Volgens hem waren hervormingen vooral een reactie op concrete problemen, waarbij de ideeën niet zozeer de veranderingen initieerden, maar ontwikkelingen die toch al in gang gezet waren verdedigden of legitimeerden. Hij zoekt naar verklaringen voor onder meer het terugdringen van de maatschappelijke invloed van de kerken en de omgang met andersdenkenden. Hij beschrijft uitvoerig de groei van de staatsmacht, die steeds meer werd gezien als een politiek samenwerkingsverband op basis van een rechtssysteem.

Alexander Waugh - *De Wittgensteins. Geschiedenis van een excentrieke familie*. G14-15, *De Bezige Bij*, Amsterdam, 2008, 357 p.

Het boek gaat over het wel en wee van de steenrijke Weense familie Wittgenstein in de periode rond de beide wereldoorlogen. Vader Karl was grootindustrieel en kunstmecenas. Drie van zijn zonen pleegden om verschillende redenen zelfmoord. De twee andere zonen werden wereldberoemd, Paul als eenarmige pianist voor wie vele grote componisten pianoconcerten schreven, Ludwig als filosoof in Cambridge. Hoewel katholiek opgevoed, werd de familie in de Nazitijd als joods bestempeld, maar na veel gesteggel en tegen inlevering van een belangrijk deel van hun kapitaal met rust gelaten.

W.H. Weenink - *Vrouw achter de troon. Marie Anne Tellegen 1893 – 1976*. G16-17, Uitgeverij Boom, Amsterdam, 2014, 360 p.

Hoewel ze dochter is van de Amsterdamse burgemeester wordt ze een rebelse jonge vrouw die zich thuis voelt in vrijmoedige artistieke kringen. Toch studeert ze rechten en wordt ze gemeenteambtenaar. Tijdens de oorlog is ze opnieuw opstandig en wordt ze een prominente

leidster in het verzet tegen de Duitsers. In 1945 wordt ze, ook tot haar eigen verrassing, de directeur van het kabinet van de koningin. Ze wordt invloedrijk bij kabinetsformaties en staat op vertrouwelijk voet met Drees en andere leidende politici. Ze maakt ook naam als voorvechtster van de vrouwenemancipatie. Een uitzonderlijke vrouw die ten onrechte in de vergetelheid is geraakt.

Frank Westerman - *De Graanrepubliek*

G11-06, Uitgeverij Atlas, 1999, 288 p.

Een helder geschreven boek waarin Frank Westerman aan de hand van een aantal families de geschiedenis van Oost-Groningen in de periode 1886-1998 beschrijft.

Als antropoloog toont hij verbanden en grote lijnen, die hij met de levens van de hoofdpersonen, o.a. Sicco Mansholt, verbindt.

Auke van der Woud - *De nieuwe mens. De culturele revolutie in Nederland rond 1900*

G16-18, Uitgeverij Prometheus-Bert Bakker, 2015, 306 p.

In *De nieuwe mens. De culturele revolutie in Nederland rond 1900* beschrijft Auke van der Woud de opkomst van de massacultuur in Nederland aan het eind van de 19^e eeuw. Deze 'nieuwe cultuur', die visueel en materialistisch is, zou het einde betekenen van de eeuwenlang gekoesterde oude waarden. Volgens de schrijver heeft de geschiedschrijving nooit voldoende oog gehad voor deze culturele revolutie. Hij pleit dan ook voor een nieuwe benadering van de geschiedenis vanaf 1870. Het boek stond op de nominatie voor de Libris Geschiedenisprijs 2015.

Auke van der Woud - *Een nieuwe wereld. Het ontstaan van het moderne Nederland*. G10-14, 8^e druk, Amsterdam, 2010, 409 p.

In dit boek, dat in 2007 werd uitgeroepen tot beste geschiedenis boek van het jaar, geeft Auke van der Woud een geheel nieuw beeld over het ontstaan van het moderne Nederland, vanaf ongeveer het midden van de 19^e eeuw. Hij geeft een uitvoerige beschrijving van alle vernieuwingen op economisch gebied en op vele terreinen, zoals communicatie (telegraaf en telefoon) en transport (wegenaanleg en kanalisaties, aanleg van spoorlijnen), met alle gevolgen van dien, zoals

de noodzaak van verkeersregels en een uniforme tijdsaanduiding van Groningen tot Maastricht en het nut van een brievenbus in de voordeur.

Jeroen van Zanten - *Koning Willem II, 1792-1849*

G14-17, Amsterdam, 2013, 594 p.

Dit boek is een deel uit de set koningsbiografieën die is verschenen ter gelegenheid van de viering van 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden. De schrijver komt, door gebruik te maken van nieuwe bronnen, zoals correspondentie en dagboeken, met verrassende onthullingen over deze nogal gecompliceerde persoonlijkheid.

Willem II trad aan onder moeilijke economische en financiële omstandigheden. Zijn particuliere escapades en chantagegevoelige activiteiten maakten hem tot een omstreden en veelbesproken figuur, wiens leven in dit boek op een evenwichtige manier is beschreven.

Annejet van der Zijl - *Gerard Heineken. De man, de stad en het bier*

G14-18, Amsterdam, 2014, Uitgeverij Querido, 214 p.

Gerard Heineken (1841-1893) erfde een vermogen en besloot -anders dan veel welgestelde erfgenamen in die tijd- ondernemer te worden. Het werd een groot succes. Hij bracht een brouwerij tot grote bloei en zette zich daarnaast in voor zijn geliefde Amsterdam dat in de eerste helft van de eeuw een verloederde stad geworden was. Hij werd financier en inspirator van talrijke initiatieven, waaronder van het Noordzeekanaal, het Rijksmuseum en het dagblad De Telegraaf. Een boeiend biografie over een uitzonderlijke man die een belangrijke rol speelde in de 'Tweede Gouden Eeuw' van Amsterdam.

Verantwoording van de boekenlijst

De boekenlijst is samengesteld door de Werkgroep Geschiedenis van Senia, waarin dit jaar deelnamen Bert Timmerman (voorzitter), Marion van Bussel, Tjeerd Doevendans, Cees de Voogd en Margriet van Zevenbergen. De leeswijzers van de boeken op deze lijst zijn door de leden van deze werkgroep samengesteld.

Beschikbaar?

De boekenlijst wordt vastgesteld in het jaar voorafgaand aan het moment dat leesgroepen de keuze maken. Dit om de samenstellers van leeswijzers de tijd te geven om de wijzers samen te stellen. Dit leidt ertoe dat boeken die verschijnen vanaf begin 2017 niet meer in de keuze van deze lijst werden meegenomen, maar wel volgend jaar.

Bij het uitbrengen van deze boekenlijst (maart 2017) zijn de boeken die op de lijst voorkomen, verkrijgbaar. We kunnen niet garanderen dat dit zo blijft gedurende het seizoen 2017-2018.

Andere boekenlijsten

Voor leesgroepen geschiedenis kunnen de keuzelijsten biografieën en de nieuwe lijst kunstgeschiedenis ook interessante titels bevatten. U vindt ze op de website van Senia.

Boekenprikbord Senia

We stimuleren de uitwisseling van boeken via het boekenprikbord op de website www.senia.nl

Als de leeswijzer vragen oproept, of als u een reactie wilt geven, kunt u een e-mail sturen aan de Werkgroep Geschiedenis: geschiedenis@senia.nl.